

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

**ТЕМА 1. МІКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ, ЇХ
ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ТА ЕЛАСТИЧНІСТЬ.**

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

- знати поняття: обмеженість ресурсів та необхідність вибору, альтернативність використання ресурсів, суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні, методи мікроекономічного аналізу, нормативна та позитивна економіка, порівняльна статика та динамічний аналіз, рівноважний підхід; попит, функція попиту, закон попиту, фактори зміни попиту, пропозиція, функція пропозиції, закон пропозиції, форми представлення пропозиції, детермінанти пропозиції, рівновага на товарному ринку, товарний дефіцит, товарний надлишок;
- розуміти: сутність і мету мікроекономічного теоретичного аналізу, його концептуальні основи, місце мікроекономіки у загальній теоретичній економіці, роль цієї галузі знань у формуванні методологічної, термінологічної та інструментальної бази прикладної економіки; закон попиту та його пояснення, особливості впливу цінових та нецінових детермінант попиту, рівні аргументації закону пропозиції, взаємозв'язок індивідуальної та ринкової пропозиції, особливості впливу цінових та нецінових факторів пропозиції

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Предмет і суб'єкти мікроекономіки. Методи аналітичної економіки.
2. Потреби та блага, їх класифікація. Обмеженість ресурсів та проблема вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість та граничний аналіз.
3. Попит та функція попиту. Пропозиція та функція пропозиції. Ринкова рівновага та зміна стану рівноваги.
4. Поняття еластичності. Цінова еластичність попиту та пропозиції.

Короткий зміст теми

Предмет, завдання та об'єкт дослідження мікроекономіки. Методи мікроекономічного аналізу. Формальна логіка та діалектика як методологічні основи економічної теорії. Аналіз і синтез, індукція та дедукція, гіпотеза та аналогія, економіко-математичне моделювання, абстрагування, граничний аналіз. Нормативний та позитивний аналіз. Поняття економічної моделі та експерименту. Види мікроекономічних моделей та їх особливості. Ендогенні та екзогенні змінні мікромоделей.

Суб'єкти мікроекономіки: домогосподарство та підприємство, їх взаємодія у економічному кругообігу. Рух матеріальних та фінансових потоків. Ринки ресурсів та продуктів.

Виробництво і економіка. Потреби і блага. Економічні блага, їх класифікація та принципи розподілу. Природні ресурси. Вироблені блага. Виробничі ресурси та інвестиційні блага. Споживчі та виробничі ресурси. Приватні та суспільні блага. Фактори виробництва: землі, праця, капітал, підприємницькі здібності.

Ефективність виробництва. Виробничі можливості та економічний вибір. Обмеженість ресурсів. Економічний зміст трансформації. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Закон заростання додаткових витрат. Закон спадної доходності.

Поняття індивідуального та ринкового попиту. Крива попиту та функція, що її описує. Залежність попиту від цін. Поняття зміни попиту та зміни обсягу попиту. Фактори, що впливають на зміну попиту та зміну обсягу попиту.

Поняття індивідуальної та ринкової пропозиції. Крива пропозиції та функція, що її описує. Залежність пропозиції від цін. Поняття зміни пропозиції та зміни обсягу пропозиції. Фактори, що впливають на зміну пропозиції та зміну обсягу пропозиції.

Взаємодія попиту та пропозиції і рівновага між ними. Рівноважні ціна та обсяг. Стійкість рівноваги, причини її порушення та засоби відновлення. Надлишок та дефіцит. Формування рівноваги за А. Маршаллом та Л. Вальрасом. Динамічна модель ринкової рівноваги.

Поняття еластичності. Еластичність попиту за ціною та її вимірювання. Фактори, що впливають на еластичність попиту. Точкова та дугова еластичність. Перехресна еластичність. Еластичність попиту за доходом. Поняття цінової еластичності пропозиції. Еластичність пропозиції і фактор часу.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
4. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
5. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри економіки
Хаєцька О.П. _____
«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 2. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

- знати поняття: потреба, благо, антиблаго, корисність, раціональний вибір, рівновага споживача;
- розуміти: дію закону спадної граничної корисності економічного блага, закони Госсена, обґрунтування раціональної поведінки споживача

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Уподобання споживачів та корисність.
2. Криві байдужості та їх властивості. Карта байдужості.
3. Бюджетне обмеження можливостей споживача.
4. Модель рівноваги споживача.

Короткий зміст теми

Вибір та уподобання споживача. Система уподобань та її припущення. Поняття корисності благ та її види. Кількісний (кардиналістський) та порядковий (ординалістський) підходи до аналізу корисності. Функція корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності. Блага і антиблага. Блага нижчого порядку та нормальні блага. Товари Гіффена. Види споживання та корисність.

Поверхня байдужості. Крива байдужості та її властивості. Карта кривих байдужості. Гранична норма заміщення.

Поняття бюджетного обмеження можливостей споживача. Фактори бюджетного обмеження. Бюджетна лінія та її властивості.

Умови рівноваги споживача. Оптимальний план споживання та методи його виміру за ординалістською та кардиналістською теоріями поведінки споживача.

Вплив ефекту доходу і ефекту заміщення на вибір споживача. Крива Енгеля, крива «дохід - споживання», крива «ціна споживання». Концепції Слуцького та Хікса. Парадокс Гіффена.

Рекомендована література:

1. Базілінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базілінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
  2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
  3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
  4. Кушнір, В.С. Мікро- та макроекономіка: Навчальний посібник / В.С. Кушнір. - К.: 2006. - 253 с.
  5. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
  6. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.
  7. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп.. - К.: , 2010. - 359 с.
- Стеблій, Г.Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Г.Я. Стеблій. - К.: , 2007. - 221 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 3. ТЕОРІЯ ВИРОБНИЦТВА І ВИТРАТ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

знати поняття: підприємство, основні види вибору підприємства та найважливіші мотиви його діяльності, виробництво, виробнича функція, сукупний, середній та граничний продукти змінного фактора виробництва, ізокванта, економія від збільшення масштабу виробництва; витрати виробництва, економічні витрати, альтернативні витрати, бухгалтерські (явні) та неявні витрати, сукупні витрати, змінні та постійні витрати, середні витрати, граничні витрати, економічний прибуток, бухгалтерський прибуток, нормальний прибуток, ізокоства, рівновага виробника

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств,

міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Ресурси і випуск у короткостроковому періоді.
2. Виробництво у довгостроковому періоді. Ефект масштабу.
3. Виробнича функція та заміщення факторів виробництва.
4. Ізокоста.
5. Оптимальний план виробництва: максимізація випуску, мінімізація витрат.

Короткий зміст теми

Мікроекономічна модель підприємства. Фактори виробництва (ресурси) і випуск в короткостроковому періоді. Технологічна та економічна ефективність. Сукупний, середній та граничний продукт та їх графіки. Закон спадної віддачі факторів виробництва.

Витрати виробництва. Сукупні, середні і граничні витрати, їх взаємозв'язок та графічне відображення. Аналіз фіксованих та змінних витрат у короткостроковому періоді. Виробництво у довгостроковому періоді. Довгострокові сукупні, середні, граничні витрати та їх графіки. Шлях розвитку підприємства і ефект масштабу. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу.

Виробничі функції та їх види. Загальні властивості виробничих функцій. Виробнича функція Кобба-Дугласа. Виробнича функція Леонтьєва. Гранична норма технологічної заміни. Поняття ізокванти та її властивості. Карта ізоквант. Закон спадної граничної норми технологічної заміни.

Функція сукупної вартості виробництва. Модель можливого та ізокоста. Властивості ізокости. Карта ізокост. Методи вибору оптимального плану виробництва. Правило максимізації виробництва. Рівновага виробника. Умови максимізації випуску. Правило мінімізації витрат. Умови мінімізації витрат.

Економічний і бухгалтерський підходи до аналізу діяльності фірми.

Рекомендована література:

1. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
2. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
3. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
4. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 4. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

підприємства, крива пропозиції конкурентного підприємства, максимізація прибутку, мінімізація збитків, парадокс прибутку, галузь з незмінними витратами, галузь із зростаючими витратами, галузь із спадними витратами, короткострокова та довгострокова рівновага конкурентного підприємства, ціна беззбитковості, рівновага галузі;

- розуміти: максимізаційно-мінімізаційні цілі підприємства у короткостроковому періоді, універсальні правила поведінки підприємства, формування ринкової рівноваги, вплив зміни попиту та пропозиції на стан рівноваги, механізм встановлення рівноваги підприємства та галузі за виникнення економічних прибутків та збитків

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки

повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Попит, доходи і прибутки в умовах досконалої конкуренції.
2. Максимізація прибутку та мінімізація збитків досконало конкурентної фірми.
3. Короткострокова пропозиція і рівновага конкурентної фірми та галузі.
4. Довгострокова пропозиція і рівновага конкурентної фірми та галузі.

Короткий зміст теми:

Поняття ринкової структури. Класифікація типів ринкових структур та їх критерії. Ознаки досконалої конкуренції та умови її формування, її переваги і недоліки. Конкурентна фірма та конкурентна галузь.

Попит, виручка і прибуток конкурентної фірми. Сукупний, середній та граничний дохід фірми – досконалого конкурента, їх графіки. Бухгалтерський та економічний прибуток. Нормальний (нульовий) прибуток.

Криві короткострокової пропозиції конкурентної фірми та галузі. Короткострокова рівновага на конкурентному ринку. Надлишок виробника, споживача та сукупний надлишок (чиста вигода) на ринку.

Максимізація прибутків та мінімізація збитків фірми – досконалого конкурента за двома підходами: порівняння валового доходу і валових витрат та порівняння граничного доходу і граничних витрат. Економічні прибутки та економічні збитки. Умова та точка беззбитковості. Умови закриття фірми. Правило граничного випуску.

Довгострокова пропозиція та умови рівноваги фірми – досконалого конкурента. Довгострокова пропозиція галузі із зростаючою, незмінною та спадною вартістю за умов досконалої конкуренції.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
4. Хаєцька О.П. Особливості розвитку конкурентного середовища в Україні / О.П. Хаєцька // Збірник тез доповідей V Міжнародна науково-практична конференція «Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки» Житомир. 2017. – С. 617-621.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 5. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

- знати поняття: монополія, види монопольних утворень, монопольна влада, монопольна ціна, цінова дискримінація, індекс Герфіндаля-Хіршмана, індекс Лернера;
- розуміти: вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту, особливості формування пропозиції монополіста, способи досягнення та утримання ринкової влади монополіста у коротко- і довгостроковому періодах, особливості поведінки реальних монополій, необхідність державного регулювання монополій, сутність і прийоми антимонопольної політики

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування

виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Сутність монополії. Попит на продукцію фірми-монополіста та її виручка.
2. Короткострокова та довгострокова рівновага за умов монополії.
3. Монопольне ціноутворення: цінова дискримінація.
4. *Наслідки монополізації та антимонопольне рулювання (самостійно)*

Короткий зміст теми:

Монополія, монопсонія та монопольний ринок. Чиста монополія та її характерні риси. Вхідні бар'єри у галузь. Різновиди монополій. Природна монополія. Монопольна влада, її параметри.

Попит на продукцію фірми-монополіста та її виручка. Сукупний, середній та граничний дохід за умов монополії. Вплив цінової еластичності попиту на поведінку монополіста.

Максимізація прибутків та мінімізація збитків фірми-монополіста. Короткострокова та довгострокова рівновага за умов монополії.

Монопольне ціноутворення та цінова дискримінація. Види цінової дискримінації. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та чистої монополії. Вплив податку на ціну виробника. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Суспільні збитки монопольної влади. Антимонопольне законодавство та регулювання природних монополій.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
4. Кушнір, В.С. Мікро- та макроекономіка: Навчальний посібник / В.С. Кушнір. - К.: 2006. - 253 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
6. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.
7. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп.. - К.: , 2010. - 359 с.
8. Звіт антимонопольного комітету України за 2017 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=140483&schema=main>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 6. МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ОЛІГОПОЛІЯ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

- знати поняття: монополістична конкуренція, лінія попиту фірми-монополістичного конкурента, види диференціації товару, нецінова конкуренція, реклама, короткострокова та довгострокова рівновага підприємства;
- олігополія, дилема олігополіста, злиття, ціновий лідер, стратегія домінування, гра з нульовою сумою, гра з ненульовою сумою, дилема ув'язнених, кооперативна гра, некооперативна гра, рівновага за Нешем; розуміти: спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та монополією, умови досягнення та утримання беззбитковості у довгостроковому періоді, наслідки нецінової конкуренції для споживачів, ефективність монополістичної конкуренції порівняно з іншими типами ринкових структур; причини поширення олігополії, особливості олігополістичного ринку, економічні наслідки олігополії, можливості державного регулювання олігополії

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та

макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Монополістична конкуренція та її особливості. Моделі рівноваги за умов монополістичної конкуренції.
2. Теорія олігополістичного ринку. Методи олігополістичного ціноутворення.
3. Моделі дуополії і теорія ігор.

Короткий зміст теми:

Монополістична конкуренція, її особливості та умови виникнення. Вплив диференціації на еластичність попиту за умов монополістичної конкуренції. Максимізація прибутків та мінімізація збитків фірми – монополістичного конкурента. Короткострокова та довгострокова рівновага за умов монополістичної конкуренції. Витрати монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції та нецінова конкуренція.

Олігополія та її характерні ознаки. Основні методи олігополістичного ціноутворення. Твердість цін (модель ламаної кривої попиту), картель, ціноутворення за принципом "Витрати плюс" (домінування на ринку). Лідерство в цінах.

Олігополія з точки зору теорії ігор. Дуополія. Цінова війна та її особливості. Криві реагування. Моделі Бертрана та Курно. Основні поняття теорії ігор та застосування її стратегій.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
4. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.
5. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп.. - К.: , 2010. - 359 с.
6. Хаєцька О.П. Особливості розвитку конкурентного середовища в Україні / О.П. Хаєцька // Збірник тез доповідей V Міжнародна науково-практична конференція «Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки» Житомир. 2017. – С. 617-621.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 7. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА: ПРАЦІ, КАПІТАЛУ ТА ЗЕМЛІ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

- знати поняття: похідний попит, виторг від граничного продукту фактора, граничні факторні витрати, еластичність попиту на фактори виробництва; заробітна плата, дискримінація робочої сили, двостороння монополія та монополія на ринку праці; капітал, капітальне благо, інвестиція, орендна плата, норма доходу на капітал, процентна ставка (реальна та номінальна);
- розуміти: економічну природу розподілу виторгів за теорією ринку факторів виробництва; основи вибору оптимального поєднання факторів виробництва для максимізації прибутку виробника; формування попиту, пропозиції на фактори виробництва та механізм ціноутворення; вплив чинників на попит і пропозицію праці; виникнення ефектів доходу та заміщення за підвищення рівня заробітної плати; механізм відновлення рівноваги на ринку праці; роль профспілок у встановленні рівноваги на ринку праці; економічну природу заощаджень та інвестування; дію механізму попиту і пропозиції на ринку капіталу; процес дисконтування; причини виникнення економічної ренти та особливості земельної ренти

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 4 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Принципи і особливості формування попиту фірми на ресурси.
2. Особливості ринку праці за різних ринкових структур.
3. Попит, пропозиція і рівновага на конкурентному ринку праці.
4. Ринок факторів виробництва в умовах досконалої конкуренції
5. Ринки праці з неповною конкуренцією
6. Визначення рівня заробітної плати.

Короткий зміст теми:

Ресурси як фактори виробництва. Види факторів виробництва. Мікроекономічний аналіз ринків факторів виробництва. Вплив типу ринкової структури на формування похідного попиту та пропозиції на ринках факторів виробництва. Правило оптимального використання ресурсів фірмою. Граничний продукт факторів виробництва. Економічна рента.

Поняття праці та ринку праці. Формування попиту фірми на працю. Індивідуальна пропозиція праці та її крива. Модель «Доход – відпочинок». Вплив ефекту доходу та ефекту заміщення на пропозицію праці.

Попит, пропозиція і рівновага на конкурентному ринку праці. Заробітна плата в умовах досконалої конкуренції. Еластичність ринкового попиту на працю.

Встановлення рівноваги на ринку праці за умов моносонії. Роль профспілок на ринку праці. Двостороння монополія.

Поняття капіталу і капітальних запасів. Інвестиції та їх види. Процент та процентна ставка. Характеристика ринку капіталу. Індивідуальна пропозиція капіталу. Формування ринку позичкових коштів.

Пропозиція заощаджень. Теорія міжчасового вибору. Прояви ефекту доходу та ефекту заміщення. Інвестиційний попит та його крива. Короткострокові та довгострокові інвестиції. Поняття дисконтованої вартості. Критерій прийняття інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Процентна ставка як рівноважна ціна капіталу. Реальна та номінальна процентні ставки.

Земля як фактор виробництва. Пропозиція та попит на землю та їх криві. Ринок земельних ресурсів. Види земельної ренти. Ціна землі як дисконтована вартість.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
4. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луїна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
5. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна., О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.
6. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп.. - К.: , 2010. - 359 с.
7. Сальникова Т.В., Колєсник Є.О. Ринок землі: чи готова Україна до нього та які наслідки несе зняття мораторію // Молодий вчений. - № 3(43), 2017. – С. 824-829.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА ТА ЕКОНОМІКА ДОБРОБУТУ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

навчальна мета:

- знати поняття: зовнішні ефекти, позитивні та негативні зовнішні ефекти, інтернаціоналізація зовнішніх ефектів, основні риси громадських благ, попит на громадські блага;
- розуміти: зміст системи формальних і неформальних норм та правил поведінки, які формують інституціональне середовище суб'єкта ринку, сутність механізму трансакцій і відповідних витрат, причини виникнення зовнішніх ефектів і роль держави в регулюванні їх, положення теореми Коуза, необхідність державного регулювання системи громадських благ

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Мікроекономіка та макроекономіка входять до фундаментально-професійного блоку сучасної системи підготовки фахівців економічних спеціальностей і є обов'язковою дисципліною. Необхідною передумовою для повноцінного опанування матеріалу з Мікроекономіки та макроекономіки є глибокі знання з економічної теорії, історії економічних вчень, вищої математики. Крім того, викладання Мікроекономіки та макроекономіки повинно здійснюватися з урахуванням перспективи використання набутих знань у вивченні таких професійно-орієнтованих дисциплін як економіка підприємств, міжнародна економіка, аналіз господарської діяльності, організація і планування виробництва, блоку дисциплін з менеджменту та маркетингу тощо.

План навчального заняття:

1. Часткова і загальна рівновага.

2. Досягнення оптимального розміщення в обміні.
3. Ефективність у виробництві.
4. Ефективний розподіл ресурсів. Економічна теорія добробуту

Короткий зміст теми:

Поняття і аналіз загальної та часткової рівноваги. Модель Вальраса. Умови досягнення стійкого стану загальної рівноваги. Ефективність у виробництві, споживанні та обміні як складові повної системної ефективності.

Економіка обміну. Ефективний розподіл за Паретто та його умови. Модель Еджоурта для споживання. Контрактна крива та крива можливих корисностей.

Ефективність у виробництві. Оптимальність за Паретто у виробництві та його умови. Модель Еджоурта для виробництва. Крива та функція трансформації, гранична норма трансформації.

Умови ефективного розподілу ресурсів. Економічна теорія суспільного добробуту. Економічна роль держави в ринковій економіці.

Рекомендована література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 349 с.
2. Косік, А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. та доп.. - К.: , 2008. - 438 с.
3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: Навчальний посібник. - Харків, ХНУВС, 2016. - 133 с.
4. Кушнір, В.С. Мікро- та макроекономіка: Навчальний посібник / В.С. Кушнір. - К.: 2006. - 253 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І., Пахомова Т.[та ін.]; за заг. ред. С.Будаговської. - 4-е вид.. - К.: , 2007. – 517 с.
6. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 256 с.
7. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навч. посіб. / М. М. Рудий. - 2-ге вид., випр. та доп.. - К.: , 2010. - 359 с.
8. Стеблій, Г.Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Г.Я. Стеблій. - К.: , 2007. - 221 с.
9. Ястремський, О.І. Основи мікроекономіки: підручник / О.І. Ястремський, О.Г. Грищенко. - 2-е вид., перероб. і доп., з Модельно-комп'ютерним додатком на лазерному диску. - К.: , 2007. – 579 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 9. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Предмет макроекономіки. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія.
2. Методи макроекономічного аналізу. Макроекономічні моделі та наукові основи їх побудови.
3. *Історія розвитку макроекономічної науки та її сучасний стан (самостійно).*
4. Поняття та принципи Системи національних рахунків. Характеристика основних макроекономічних показників та взаємозв'язок між ними.
5. Методи обчислення ВВП. Номінальний та реальний ВВП. Цінові індекси.
6. *ВВП та економічний добробут (самостійно).*

Короткий зміст теми

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Суперечність між суспільними потребами та економічними ресурсами — головна проблема суспільства. Ефективність економіки та головне завдання макроекономіки.

Об'єкт і предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Метод макроекономіки. Моделювання як основний метод макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних. Історія розвитку макроекономічної науки. Основні макроекономічні теорії сучасної світової думки.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Суть системи національних рахунків та її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні.

Роль макроекономічних показників. Основні макроекономічні показники. Валовий національний продукт (ВНП) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Характерні ознаки ВВП. Визначення кінцевої і проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Динаміка ВВП в Україні.

Співвідношення між основними показниками системи національних рахунків (СНР). Чистий національний продукт. Національний дохід. Особистий дохід. Дохід кінцевого використання.

Номінальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темп росту та темп приросту реального ВВП. Індекс цін та дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. Статичні методи підрахунку національного доходу та національного продукту. ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. - 2017. - 568 с.
2. Брояка А.А. Макроекономічні показники як індикатори соціально-економічного розвитку України : Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі» (Полтава, 14 листопада 2017р.). – Полтава: ЦФЕНД, 2017. – С. 34 – 36.
3. Брояка А.А. Аналіз основних макроекономічних індикаторів соціально-економічного розвитку України // Проблеми економіки. – 2018. - №1. - С. 42–48
4. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
5. Базилевич, В.Д. Макроекономіка: підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик; ред. В.Д. Базилевич. - 4-те вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2008.-743 с.
6. Макроекономіка та макроекономічна політика : Навчальний посібник / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Длугопольський, О.В. Панухник ; наук. ред. А.Ф. Мельник. - Київ: Знання, 2008. - 699 с.
7. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова, В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
9. Хасцька О.П. Аналіз динаміки ВВП України та інших країн світу / О.П. Хасцька, М.В. Вертелецький // Електронне наукове фахове видання. Ефективна економіка. – 2018. - № 1. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

**ТЕМА 10. КЛАСИЧНА МОДЕЛЬ ТОВАРНОГО РИНКУ. КЕЙНСІАНСЬКА
МОДЕЛЬ РІВНОВАГИ**

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета: полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, тощо

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 4 год.

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Сукупний попит і його структура.
2. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періоді.
3. Взаємодія сукупного попиту і сукупної пропозиції. Умови короткострокової і довгострокової рівноваги.
4. Кейнсіанська концепція макрорівноваги. Умови побудови кейнсіанської моделі. Функції споживання і заощадження.
5. Проста модель рівноваги «Кейнсіанський хрест».
6. Мультиплікатор витрат. Рецесійний та інфляційний розриви.
7. Фіскальна політика в кейнсіанській моделі. Мультиплікатори фіскальної політики.

Короткий зміст теми

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від однотоварного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори впливу: ефект реальних касових залишків, ефект імпорتنих закупівель. Нецінові фактори впливу (екзогенні шоки).

Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції у короткостроковому періоді. Кейнсіанська модель сукупної пропозиції. Жорсткість цін і заробітної плати.

Депресивна економіка. Цінові фактори сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Екзогенні шоки сукупної пропозиції.

Крива сукупної пропозиції у довгостроковому періоді. Гнучкість цін і витрат виробництва. Закон Сея. Потенційний ВВП. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Класична дихотомія.

Сукупний попит — сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги. Довгострокова та короткострокова рівновага. Порушення подвійної рівноваги сукупним попитом та механізм її відновлення. Порушення подвійної рівноваги сукупною пропозицією та механізм її відновлення. Ефект храповика.

Ринок благ. Фактори попиту домогосподарств. Дохід кінцевого використання. Функція споживання. Гранична схильність до споживання. Середня схильність до споживання. Функція заощадження. Гранична схильність до заощадження. Середня схильність до заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Графік споживання та заощадження.

Інвестиційна функція. Автономні інвестиції. Індуковані інвестиції. Попит на інвестиції. Акселератор інвестицій. Позичковий відсоток. Номінальна та реальна відсоткові ставки. Відсоткова ставка і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту.

Мультиплікатор інвестицій. Сутність мультиплікатора. Таблична модель мультиплікативного процесу. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП.

Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки — випуск». Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення — ін'єкції». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Приватні заощадження — інвестиції як спрощена модель економічної рівноваги. Заплановані та незаплановані інвестиції. Ринок позичкового капіталу та його роль у забезпеченні рівноваги між заощадженнями та інвестиціями.

Сукупні видатки і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Макроекономіка та макроекономічна політика : Навчальний посібник / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Длугопольський, О.В. Панухник ; наук. ред. А.Ф. Мельник. - Київ: Знання, 2008. - 699 с.
4. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова, В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 11. ГРОШОВИЙ РИНОК

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Гроші. Форми грошей. Грошова маса і її агрегати.
2. Модель пропозиції грошей. Мультиплікативне розширення депозитів.
3. Попит на гроші: ефекти доходів, цін та процентних ставок.

4. Рівновага на грошовому ринку.
5. *Грошово-кредитна політика держави, її основні інструменти (самостійно).*

Короткий зміст теми:

Поняття грошей. Готівкові гроші. Безготівкові гроші. Макроекономічні функції грошей. Грошова маса. Грошові агрегати. Ліквідність. Грошовий обіг. Кількісна теорія грошей. Рівняння І. Фішера.

Реальний та номінальний попит на гроші. Реальна та номінальна пропозиція грошей.

Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Макроекономіка та макроекономічна політика : Навчальний посібник / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Длугопольський, О.В. Панухник ; наук. ред. А.Ф. Мельник. - Київ: Знання, 2008. - 699 с.
4. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова, В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
6. Макконнелл Кемпбел Р, Брю Стенлі Л. Макроекономіка / Наукова редакція перекладу Т.Панчишина. – Львів: Просвіта, 1997. – С.208-210, 224-234, 238-260.
7. Феняк Л.А. Порухення цінового паритету та шляхи його подолання в економіці України/ Л.А. Феняк// Електронне наукове фахове видання. Ефективна економіка. – 2018. - № 5. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
8. Хрупович, С. Є. Макроекономіка: теорія і практика: [навч. посіб. для студ.вузів] / С. Є Хрупович, Г. В. Ціх ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Тернопіл. нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя. - Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2013. - 279, [1] с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 12. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Цикли ділової активності: фази циклу та причини коливань.
2. Суть, види та соціально-економічні наслідки інфляції.
3. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція пропозиції (витрат).

4. Безробіття: основні визначення та вимірювання.
5. Типи безробіття.
6. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.

Короткий зміст теми:

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Індикатори циклічних коливань.

Зайнятість як макроекономічна проблема. Зайнятість і безробіття. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний ВВП. Закон Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття.

Інфляція: сутність, причини та види. Темп інфляції та його обчислення. Методи вимірювання та типи інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат, очікувана та неочікувана інфляція. Стагфляція. Основні соціально-економічні наслідки інфляції.

Інфляція в Україні: характер та причини. Антиінфляційна політика та її складові.

Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпса.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Зайцева І. С. Задорожко Г. Р. Проблеми зайнятості та безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу // Управління розвитком, № 2 (184), - 2016. – С. 125-130.
4. Макконнелл Кемпбел Р., Брю Стенлі Л. Макроекономіка / Наукова редакція перекладу Т. Панчишина. – Львів: Просвіта, 1997. – С. 342-390.
5. Макроекономіка та макроекономічна політика : Навчальний посібник / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Длугопольський, О.В. Панухник ; наук. ред. А.Ф. Мельник. - Київ: Знання, 2008. - 699 с.
6. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
7. Хрупович, С. Є. Макроекономіка: теорія і практика: [навч. посіб. для студ.вузів] / С. Є Хрупович, Г. В. Ціх ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Тернопіл. нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя. - Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2013. - 279, [1] с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

**ТЕМА 13. ОДНОЧАСНА РІВНОВАГА НА ТОВАРНОМУ ТА ГРОШОВОМУ
РИНКАХ: МОДЕЛЬ IS-LM**

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Ринок товарів і крива IS.
2. Грошовий ринок і крива LM.

3. Рівновага в моделі IS – LM у короткостроковому періоді.
4. Фіскальна і монетарна політика в моделі IS – LM.
5. Ефективність фіскальної і монетарної політики на основі моделі IS – LM.

Короткий зміст теми:

Ринок товарів і крива IS. Графічна побудова кривої IS. Проста алгебра кривої IS. Вплив бюджетно-податкової політики на зміщення кривої IS.

Грошовий ринок і крива LM. Графічна інтерпретація кривої LM. Зсув кривої LM під впливом кредитно-грошової політики. Рівняння кривої LM.

Модель IS – LM. Одночасна рівновага на товарному та грошовому ринках. Модель IS – LM і коливання економічної активності. Відносна ефективність грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики у моделі IS-LM.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островецького. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Західна О.Р., Петик Л.О., Щур-Живко О.С. Аналіз доходів та видатків Державного бюджету України. // «Молодий вчений» .- 2 (54), 2018 . – С. 714 – 718.
4. Макроекономіка: Навчальний посібник / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. Друге видання, доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 292 с.
5. Макроекономіка: Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей / П'ясецька-Устич С.В. – Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2017. – 272 с.
6. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
7. Макроекономіка: навч. посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України / за заг. ред. В.П.Решетило. (2-е вид., доповнене); - Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2013. – 224 с.
8. Макроекономіка: навчальний посібник / за заг. ред М. І. Зверькова. – Одеса: Атлант, 2016. – 281 с.
9. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова , В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 14. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

Навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Поняття, вимірники і фактори економічного зростання.
2. Неокласична модель економічного зростання Харрода-Домара.
3. Неокейнсіанська модель мультиплікатора – акселератора.

4. Базова модель економічного зростання за Р. Солоу.

Короткий зміст теми:

Економічне зростання. Економічний розвиток. Екстенсивне економічне зростання. Інтенсивне економічне зростання. Темп економічного зростання. Фактори економічного зростання. Фактори попиту. Фактори пропозиції. Фактори розподілу.

Модель економічного зростання Домара-Харрода. Модель економічного зростання Р.Солоу. Сучасна теорія економічного зростання.

Модель економічного зростання Солоу. Основні передумови моделі. Вплив запасу капіталу на економічне зростання. Золоте правило нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Висновки моделі Солоу.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Острроверха. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Макроекономіка: Навчальний посібник / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. Друге видання, доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 292 с.
4. Макроекономіка: Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей / П'ясецька-Устич С.В. – Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2017. – 272 с.
5. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
6. Макроекономіка: навч. посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України / за заг. ред. В.П.Решетило. (2-е вид., доповнене); - Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2013. – 224 с.
7. Макроекономіка: навчальний посібник / за заг. ред М. І. Зверькова. – Одеса: Атлант, 2016. – 281 с.
8. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова , В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки

Хаєцька О.П. _____

«25» серпня 2020 р.

**ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

ТЕМА 15. ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

з навчальної дисципліни: Економічна теорія (мікроекономіка та макроекономіка)

навчальна мета:

полягає в тому, щоб надати студентам теоретичні знання та найпростіші практичні навички з питань механізму функціонування національної економіки в умовах ринкових відносин. При цьому в центрі уваги перебувають причинно-наслідкові зв'язки в економіці, що знаходять своє відображення через такі категорії, як сукупний попит і сукупна пропозиція, інфляція, сукупні видатки і валовий внутрішній продукт, зайнятість і безробіття, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс

Виховна мета: розвивати культуру наукового пізнання світу; виробляти вміння логічно мислити, досліджувати економічні явища; виховувати любов до професії

Форма проведення та обсяг навчального часу: лекція, 2 год

Навчальне обладнання: дошка, система мультимедіа

Міждисциплінарні зв'язки: Макроекономіка спирається на положення та висновки політичної економії, історії економічних вчень, вищої математики, мікроекономіки, і в свою чергу, є необхідною передумовою для вивчення інших курсів теоретичної та прикладної економіки, серед яких: бухгалтерський облік і аудит, фінанси, статистика, економетрія, організація виробництва, маркетинг, міжнародна економіка та ін.

План навчального заняття:

1. Міжнародна торгівля і її джерела. Теорії міжнародної торгівлі: теорії абсолютних та порівняльних переваг, теорія Хекшера-Оліна, парадокс Леонтьєва.
2. Економічні вигоди від зовнішньої торгівлі.
3. Умови торгівлі. Види та інструменти торгівельної політики.
4. Рахунки національного доходу і платіжний баланс.
5. Обмінні курси і конвертація валют.
6. Макромоделі відкритої економіки та макроекономічна політика

Короткий зміст теми: Міжнародна торгівля: необхідність та роль у розвитку

національної економіки.

Економічні переваги. Теорія абсолютних переваг А. Сміта. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Теорія Хекшера-Оліна. Парадокс Леонтьєва. Теорія Портера.

Попит і пропозиція на світовому ринку. Рівноважна ціна на світовому ринку. Вигоди від зовнішньої торгівлі та розподіл доходу.

Торговельна політика. Протекціонізм. Вільна торгівля (торговий лібералізм). Митні засоби. Фіскальне мито. Протекціоністське мито. Експортне мито, імпортне мито. Митні ставки. Нетарифні засоби та заходи. Квоти. Експортні субсидії. Добровільне обмеження експорту. Валютна політика.

Характерні риси зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі.

Рекомендована література:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка [Текст] : підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - 3-тє вид., випр. та доп. - Львів : Апріорі, 2017. - Кн. 1 : Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островерха. - 2017. - 568 с.
2. Базилевич, В. Д. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Знання, 2010. - 528, [24] с.
3. Брояка А.А. Формування державної аграрної політики щодо експорту та імпорту сільськогосподарської продукції // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія «Економічні науки» / за ред.. Калетніка Г.М. - Вінниця, 2012. – Т. 4, № 1 (56). – С. 203– 210.
4. Брояка А.А. Адаптація зовнішньоторговельної діяльності аграрних підприємств до сучасних економічних умов // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – №. 4/2. – С. 14-20.
5. Макроекономіка: Навчальний посібник / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук. Друге видання, доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 292 с.
6. Макроекономіка: Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей / П'ясецька-Устич С.В. – Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2017. – 272 с.
7. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. зал. освіти: У 2 ч. / С.Будаговська, О. Кілієвич, І. Луїна та ін.; За заг. Ред.. С. Будаговської.. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. - 517с.
8. Макроекономіка: навч. посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України / за заг. ред. В.П.Решетило. (2-е вид., доповнене); - Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2013. – 224 с.
9. Макроекономіка: навчальний посібник / за заг. ред М. І. Зверякова. – Одеса: Атлант, 2016. – 281 с.
10. Макроекономічний аналіз національної економіки: Навчальний посібник / І.Ф. Радіонова, В.І. Усик. Видавництво: КНЕУ (Кам'янець-Подільський: Аксіома), 2015.- 302 с.
11. Хаєцька О.П. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності агропромислових ринків / О.П. Хаєцька // Міжнародна науково-практична конференція «Міжрегіональна взаємодія логістичних систем в умовах трансформації економіки». Умань. – 18-19 травня 2018 року. – С.117-121.